

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті підкреслено роль підприємства і потенціалу, що є в його розпорядженні, для забезпечення не лише внутрішнього успіху, але й загальноекономічної стабільності. Автором запропоновано концепцію анімалістичного адаптивно-еволюційного розвитку економічного потенціалу підприємства, яка містить не лише перелік локальних потенціалів промислового підприємства, але й обґрунтовує необхідність і доцільність підвищення окремих складових економічного потенціалу.

The article emphasized the role of enterprise and capacities that are at his disposal to ensure success not only internal but also the overall economic stability. The author proposed the concept of animalistic adaptive-evolutionary development of the economic potential of the company that provides not only a list of potential local industrial enterprises, but also justifies the need for and feasibility of improving the individual components of the economic potential.

Ключові слова: економічний потенціал, механізм підвищення, функції підприємства.

Вступ

Більшість з існуючих наукових течій при визначенні ролі державного регулювання економічних процесів і основних функцій підприємства як суб'єкта економічних відносин приділяли важливу роль відтворенню, накопиченню, пошуку необхідних ресурсів, раціональному їх використанню, проте повний перелік функцій підприємства в розрізі формування і підвищення економічного потенціалу не був сформований. Те ж можна сказати й відносно аналізу можливостей підвищення економічного потенціалу в регіональному і галузевому аспекті.

Постановка проблеми

Усвідомлюючи і підкреслюючи роль підприємства і потенціалу, що є в його розпорядженні, для забезпечення не лише внутрішнього успіху, але і загальноекономічної стабільності, запропонована нами концепція анімалістичного адаптивно-еволюційного розвитку економічного потенціалу підприємства містить не лише перелік локальних потенціалів промислового підприємства, але й обґрунтовує необхідність і доцільність підвищення окремих складових економічного потенціалу і усієї їх сукупності залежно від умов зовнішнього і внутрішнього оточення.

Мета аналізу полягає у виявленні функцій, які сприяють формуванню організаційно-економічного механізму підвищення економічного потенціалу підприємства. Завдання зводиться до визначення складу таких функцій машинобудівного підприємства, які б характеризували підприємство, передусім, як носія і реалізатора соціотехнічної ідеї, що виконує окрім виробничої цілий ряд інших загальнодержавних функцій.

Виклад основного матеріалу дослідження

Підвищення економічного потенціалу конкретного підприємства не є тільки завданням самого підприємства. Необхідно враховувати те, що зрештою «споживачами» або «реципієнтами» подібного розвитку стають в рівній мірі споживачі продукції, галузь, регіон і держава в цілому. Таким чином, закладаючи в основу запропонованих до розгляду функцій, ми пропонуємо розглядати підприємство як поліфункціональну систему, метою якої є органічне включення в загальну ринкову модель і модель розвитку потенціалу усієї економіки.

Дані, наведені в таблиці 1, окрім основних функцій підприємства, виділених автором, містять результати анкетування, що проводилось на підприємствах Хмельниччини за такими критеріями, як «пріоритетність реалізації функцій для підприємства (параметр h)»; «можливість успішної реалізації функцій (параметр s)»; «зацікавленість (підтримка) зовнішніх реципієнтів (параметр q)»; а також «значущість реалізації функцій для підвищення економічного потенціалу підприємства (параметр w)».

На основі даних таблиці 1 слід зробити деякі висновки, продемонстровані за допомогою рис. 1. Так, виходячи з даних функціональних кривих, зображених на рис. 1, видно, що за найбільш пріоритетними функціями, такими як виробнича, збутова, розвитку, більшість досліджених підприємств не мають в розпорядженні достатньої можливості для успішної їх реалізації. А саме тільки за функцією «виховання» підприємство має достатні можливості (виходячи з ресурсів, що витрачаються, і потенціалу, що зберігся), проте, враховуючи комплекс наявних виробничих проблем, що відбивається в можливості реалізації таких функцій, як «виробництво», «реалізація», «НДДКР» і т.д., проблеми виховання кадрів на багатьох підприємствах відтіснені на другий план.

Ілюстрація кривих рис. 1 наочно відбиває певну розбіжність інтересів підприємства і суспільства. Так, формальна зацікавленість реципієнтів значна за такими функціями підприємства, як «бюджетна» (споживачі – органи державного і місцевого управління); «інформаційно-консолідує» (реципієнти – основні учасники ринку продукції, учасники ринку цінних паперів, держава); «виховна» і «розвитку та стабілізації» (реципієнти – органи федерального, регіонального управління і влади, населення) тоді як для підприємства в умовах кризи ці функції вторинні, і без відповідних підтримувальних програм та інвестицій важко реалізуються.

Таблиця 1

Основні функції підприємства

Найменування функції	Зміст функції	Складові потенціалу функції	Значущість реалізації функції для підприємства (параметр h)	Можливість реалізації функції (параметр s)	Зацікавленість (підтримка) зовнішніх реципієнтів (параметр q)	Значущість функції для підвищення ЕПП (параметр w)
1. Виробнича	Виробництво товарів, робіт послуг, що задовольняють суспільні потреби	Стан технологічного устаткування, рівень технічної оснащеності виробництва; стан виробничих потужностей (забезпеченість потужностями, забезпеченість площами); адаптованість технології, трудові відносини і кваліфікація робочих кадрів	5	3–4	3	5
2. Маркетингово-збутова	Реалізація виробленої продукції, маркетинг	Імідж компанії у споживача, можливість проведення великих повномасштабних досліджень, переваги в структурі замовлень, наявність каналів збуту, що постійно розширюються; якісна рекламна кампанія	5	2–3	1–2	5
3. Загальне управління (стратегічне і оперативне)	Керівництво усіма процесами організації в довгостроковому і короткостроковому аспектах. Реалізація місії компанії	Стан системи стратегічного управління і планування, стан механізму оперативного управління; оптимальність структури управління; стабільність функціонування, здатність структури до своєчасної трансформації, координованість і чітка взаємодія по горизонталі і по вертикалі, оптимальність стратегій, що реалізуються, творчий стиль управління і радикальність нововведень	5	3–4	1	4
4. Ресурсно-споживачка	Задоволення внутрішніх потреб в матеріальних, енергетичних, фінансових, трудових ресурсах, управління запасами, матеріально-технічне забезпечення необхідного рівня організації виробництва	Наявність постійних каналів постачання сировини і матеріалів, налагодженість механізму постачання, взаємодія з учбовими закладами і консалтинговими фірмами; функціонування режиму економії, налагоджена система нормування матеріальних ресурсів	5	3	2	3
5. Інвестиційно-фінансова	Акумуляція фінансових потоків у виробничу і господарську діяльність; кредитування, придбання майна, емісія цінних паперів; забезпечення фінансової стійкості	Загальна економічна ситуація на підприємстві; фінансовий стан; заставні можливості, механізм самофінансування; інвестиційна привабливість підприємства і галузі в цілому	5	1–2	3	5
6. НДДКР	Забезпечення інноваційної конкурентоспроможності підприємства і продукції, що випускається, генерація, апробація і поширення інноваційних ідей	Система науково-технічного розвитку організації; творчий потенціал, система мотивації нововведень, інноваційний рівень підприємства (здатність до формування і реалізації у виробничому процесі науково-технічних розробок), адаптованість до вимог ринку; розвиток технології, проектування приміщень.	3	1	3–4	5
7. Соціально-освітня	Формування робочих місць, задоволення потреби в професійній реалізації соціальної оцінці особи, накопичення виробничих навичок, умінь, підвищення освітнього рівня (без відриву від виробничої діяльності)	Соціальний і пізнавальний клімат в організації; рівень кадрової політики; керованість колективу; ступінь сприйнятливості до нововведень, інтелектуальні ресурси, трудові відносини і кваліфікація персоналу; розвиток кадрів; працездатність команди управління і провідних фахівців; здатність передачі накопичених знань і умінь	3–4	2–3	2–3	4
8. Виховна	Формування і розвиток корпоративного духу, вдосконалення особи окремого індивіда	Моральний і психологічний клімат в організації; індивідуальне і колективне схвалення цілей організації, отождолення власних особових прагнень з розвитком організації, прагнення до самоосвіти	1	3	4	4
9. Розвиток макроекономічної і мікроекономічної стабілізації	Забезпечення поступального, соціально-економічного розвитку економіки за допомогою стабільної роботи	Рівень державного і галузевого потенціалу, ступінь і можливість підвищення економічного потенціалу підприємства в цілому і локальних потенціалів	3	2	5	5
10. Системо-утворююча	Участь і вплив на формування системи соціально-економічних інститутів, а також суспільних економічних відносин в регіоні і державі в цілому	Представництво підприємства в органах місцевого самоврядування; ступінь значущості продукції підприємства, що випускається, для економіки (регіональної, державної) економіки; громадська активність підприємства	4	1–2	2	3
11. Бюджетна	Поповнення бюджетів різних рівнів, а також бюджетів різних недержавних фондів	Відсутність заборгованостей перед місцевим, регіональним, національним бюджетом; представництво організації в різних фондах	1	0	5	1
12. Інформаційно-консолідуєча	Забезпечення відлагодженості макроекономічної системи, за допомогою організації підтримки товарно-матеріальних, трудових фінансових потоків; поширення інформації про стан основних ринків, канали інформації про особливості функціонування тих або інших сегментів ринку	Активність в організації і підтримка зв'язків з учасниками макроекономічного обороту товарно-матеріальних і фінансових потоків; своєчасність надання і отримання необхідної інформації про стан основних ринків, канали розподілу і учасників економічних відносин зовнішнього середовища підприємства	3	1	4	2

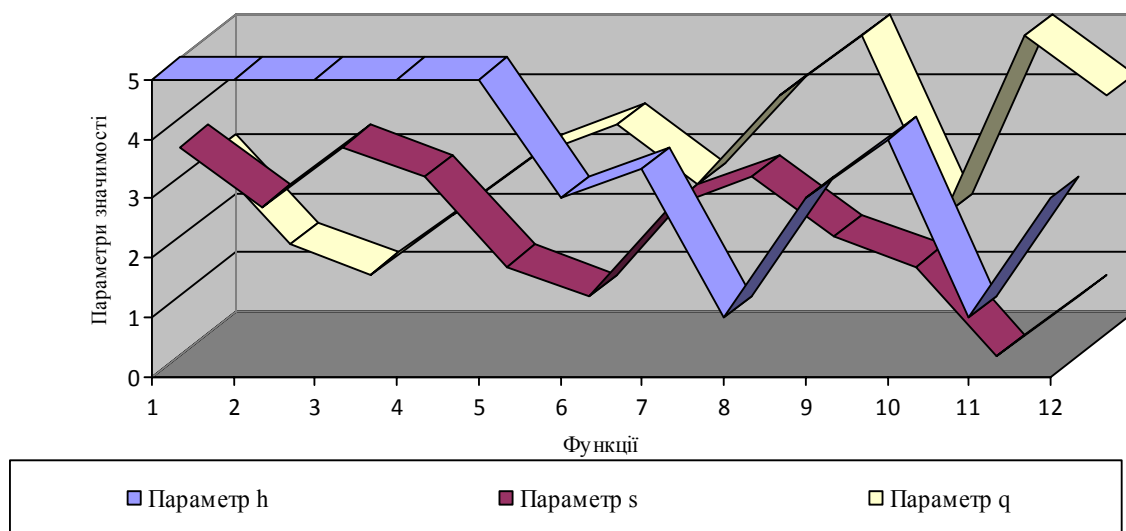

Рис. 1. Функції підприємства в розрізі прогнозованого впливу і можливості підвищення ЕПП

Висновки та невирішені частини проблеми. Представлений перелік функцій підприємства чинить істотну дію на підвищення економічного потенціалу підприємства, у зв'язку з чим, вибір напрямку розвитку має бути підпорядкований зіставленню як внутрішніх можливостей підприємства, так і зовнішніх чинників. На підставі даних діаграми 1 можна зробити висновок про те, що тільки за деякими із запропонованих нами для дослідження функціями підприємства ступінь впливу на підвищення потенціалу співпадає із зацікавленістю реципієнтів.

Література

1. Максимов В.В. Економічний потенціал регіону (аналіз, оцінка та використання) : [монографія] / Максимов В.В. – Луганськ : Вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2002. – 346 с.
2. Статистичний щорічник України за 2010 р. / Державний комітет статистики України / [під ред. О. Г. Осауленка]. – К., 2010. – 567 с.
3. Статистичний щорічник України за 2011 р. / Державний комітет статистики України / [під ред. О. Г. Осауленка]. – К., 2011. – 566 с.

Надійшла 07.05.2012; рецензент: д. е. н. Нижник В. М.

УДК 339.5

Л. Р. ПРУС

Державний науково-дослідний інститут митної справи

СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА МИТНОЇ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Виділено складові митної логістики суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Запропоновано змістове наповнення кожного елементу митної логістики.

Certain structure of custom logistic of subject of foreign economic activity the semantic filling of every element of custom logistic is offered.

Ключові слова: митна логістика підприємства, митні ризики, митна діагностика, митні режими.

Вступ. Зовнішньоекономічна діяльність – це важлива й невід'ємна сфера господарської діяльності, котра при ефективному використанні всього комплексу сучасних форм і методів міжнародних економічних відносин здатна впливати на технічне удосконалення виробництва, підвищення продуктивності праці і якості продукції, яка виробляється. В цілому ж, вихід на зовнішній ринок самостійно господарюючих суб'єктів сприяє пристосуванню економіки до системи світогосподарських відносин, формуванню економіки відкритого типу. Саме тому розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств – це суттєвий фактор підвищення ефективності господарської діяльності як на рівні окремих підприємницьких структур, так і в масштабах усієї країни. Ефективна зовнішньоекономічна діяльність підприємств сприяє відтворенню експортного потенціалу країни, підвищенню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках, формуванню раціональної структури експорту й імпорту, залученню іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах, забезпеченню економічної безпеки України.

Прийняття нової редакції Митного кодексу України (МКУ) створює передумови активізації